HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תורניתא (ג). פ״ה מין מרז כלמ״ר בר״ה (כג. וסס) בעשרה מיני מרזיס שטה תורניתא וקשיא דבסמוך פריך מהיכא וכל שאין לו עיקר ופ״ה שאין לו עיקר מתקייס בארץ בימות הגשמים ולי תורניתא מרז הוא הא יש לו עיקר מתקייס ועוד קשיא לפירושו הרי תבואה לאין לה עיקר בימות הגשמים ויש לה שביעית ועוד קשיא לי תורניתא מילן הוא תורניתא הוא דלא מזכינן הא שאר מילות מזכינן ואי תורניתא מרז הוא הא יש לו עיקר מתקייס ועוד קשיא הגשמים ולי תורניתא מרז הוא הא יש לו עיקר מתקייס ועוד קשיא לפירושו הרי תבואה לאין לה עיקר בימות הגשמים ויש לה שביעית ועוד קשיא לי תורניתא מילן הוא תורניתא הוא דלא מזכינן הא שאר מילות מזכינן ואי תורניתא מרז הוא הא יש לו עיקר מתקייס ועוד קשיא הגשמים ולי תורניתא מרז הוא הא יש לו עיקר מתקייס ועוד קשיא

מאי איצטרובלין תורניתא ורמינהו הוסיפו עליהן אלכסין ואיצטרובלין מוכסכסין ובנות שוח ואי סלקא דעתך איצטרובלין תורניתא תורניתא מי איתא בשביעית [ו](והתנן) [ז]אזה במחובר לקרקע דהכי דייק לקמן גבי דקל טב לכך פר״ח דתרי גווני תורניתא הוו ניהו דהכא הוא מין מלמה כעין כצריתא פי׳ גפרית שמין לה עיקר שורש בקרקע לא בימות החמה ולא בימות הגשמים אבל מבואה יש לה עיקר בימות החמה ומשום הכי פריך עלה מהיכא דשביעית וכה״ג פריך בשבת פרק ר״ע (דף 5.) גבי כצריתא וגם רש״י פירש שם כן שמורניתא דהכא כעין כצריתא: **בנות** שוח. לכאורה משמע דפירי גרוע הוא מדהוסיפו עליהס אבל מעיקרא לא הוו נהגו בהו שביעית וכן משמע בריש מס׳ דמאי (פ״ו) דלא נחשבו עליהס עמי הארץ דתנן הקלין שבדמאי השיתין והלימין ועוזדלין ובנות שוח וקשיא דבפ״ק דשבועות (דף יב: וסס ד״ה בנות) דאמר גבי מותרות קין למזבח בבנות [ח] שבע דלאס שאוכלין אותס בקנות סעודה אלמא משובות נינהו ובנות שבע הס בנות שוח כדאיתא בבבא מציעא רבה (פ״ו) תמיס שאכל אדס הראשון אילו דקרו להו בנות שוח לפי שגדלו שוח ואילו ודקרו להו בנות [ט] שבע שגדלו שבע תאילות לאדס וכפרק ד׳ נדרים (נדרים דף כז.) נמי גבי הנודר מן הכלכלה והיו הס בנות שבע ואמר אילו הייתי יודע שבנות שבע בתוכה הייתי אומר תמיס משובות ובנות משובות מכל מיני מאמע דבנות שבע משובים י״ל דוקאי בנות שוח פרי משוב הוא ואס נאבדו עמי הארץ עליהס היינו מפני שיש אס הרבה והוא מין פרי הגדל ביערים כמו עוזדלין דאמאיך בהדייהו גבי קליס שבדמאי לפי שאלו לאס מן ההפקר לא נאבדו אלא שבע הגדל בציר גוותיהס וסביב פרלסותיהן ולא מפני שהוא גרוע ולגבי שביעית מעיקרא סבור כיון שאין נגמרים בשנה שאחנטים בה כדאמרינן (ר״ה דף טו:) בנות שוח שביעיות שלהן אינה לפי שעושות לשלש אינס הוי סברי לשי שיך למיזל בהו לא בתר אחנטה ולא בתר לקיטה ולבסוף הלכו בו אחר אחנטה ומוסג אין שביעית שלו בשנה אינה של אחנטה אלא קשיא להכא קא מפרש תלמודא בנות שוח אחני מיוחדת וכן בפרק כילד מברכין (גרסות דף מ:) ובפ׳ לולבשה גדליס שהבאתי ממשע דאינס לא אחנטים שחורות ולא אחנטים לבנות וי״ל דג׳ מיני אחנטים הס שחורות ולבנות הס סתס אחנטים ובנות שוח ואחותס בנות שוח יש מהס רעות ויש מהס טובות ורעות מיירי הכא ובמסכת דמאי ולכך קורא לאחס בנות שוח שחולה הקלקלה במקולקל מע״ב שאחס לא אכל אדס כי אס מן הטובות והס לאחס בנות שבע דמיירי הכא בשבועות ובגדליס

עליהן. לענין שביעית: **כל שאין לו עיקר.** להתקייס בארץ בימות הגשמים כגון קיסוסין ודילועין וכיוצא בהן: **אין לו שביעית.** ומותר לעשות מהן סחורה ואינו מצווה להפקירן: **פירי דארזא.** גלי״ט: **בפטוטרוסיהן שנו.** פטוטרות דמתני׳ לאו מין הוא בתפי נפשיה אלא אמר ר״ק אין מוכרין להן כל אלו איצטרובלין ובנות שוח בעוקליהן לפי שחולין הוחן בפני עבודת כוכבים וזרכן לעובדן בכך: **לבונה וזפה.** מין לבונה היא: **שלשה מינין.** משמע שלשת מינין דהא ולאי לסחורה קא מכוין: **אלפני מפקדינן.** על לפני עור אנו מצווין שלא ליתן מכשול בדבר האסור לו וכל הני לאסרינן לזבוני להו משום לפני עור לית להו תתן מכשול[י] דבן נח מוזהר על עבודת כוכבים[כ]: **אלפני דלפני.** כגון הכא דהאי ולאי לאו לעבודת כוכבים קבעי ומשום דלא ליזדבן ליהוי לאחריני [ל] ומקטרי לה מפקדינן למיסק: **מופר למכור לו.** לעובד כוכבים תרנגול בן יום דלא מילדי בן לאו לעבודת כוכבים קבעי: **חילימא דאמר תרנגול בן נמי.** וה״ל ישראל לא מזבינית לך אלא בהדי מחריתא: **אפילו בין התרנגולין נמי לא.** דהא גלי דעתיה לעבודת כוכבים קבעי ליה ועיתא ליה ליזבון אלא התרנגולין בשביל הלבן: **הכ״ע דאמר זה וזה.** מתני׳ לר׳ יהודה בפני עצמו לא ולא״ק לגמרי אסור כגון דמעיקרא לדבר לבן ואסור ואדום הלכך בן לרבי יהודה בפני עצמו אסור כיון דמעיקרא לדבר והשתא שקיל בן ואזיל ליה מעיקרא נמי מיכוין לבן והאי לדבר לאסור אלא אילימא לרבי יהודה הוא דאסר משום דחיישינן שמא יעבור לדעת הוא דאי אלא לרבי יהודה בין התרנגולין אין בפני עצמו לא ולת״ק אפילו בין התרנגולין נמי לא אמר רב נחמן בר יצחק הכא במאי עסקינן כגון דאמר זה וזה תניא נמי הכי [מ]אמר ר׳ יהודה אימתי בזמן שאמר תרנגול זה לבן אבל אם אמר זה וזה מותר ואפילו אמר תרנגול זה עובד כוכבים שעשה משתה לבנו או שהיה לו חולה בתוך ביתו מותר [נ](והתניא) [ס]עובד כוכבים שעשה משתה לבנו אינו אסור אלא אותו היום ואותו האיש בלבד אותו היום ואותו האיש מיהא אסור אמר רב יצחק בר רב משרשיא בטווזיג תנן ושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן אסור מאי סתמן ומאי פירושן אילימא סתמא דקאמר חיטי חוורתא פירושן דקאמר לעבודת כוכבים לא

פטוטרוסיהן שנו. פטוטרות דמתני׳ לאו מין הוא בתפי נפשיה אלא אמר ר״ק אין מוכרין להן כל אלו איצטרובלין ובנות שוח בעוקליהן לפי שחולין הוחן בפני עבודת כוכבים וזרכן לעובדן בכך: **לבונה וזפה.** מין לבונה היא: **שלשה מינין.** משמע שלשת מינין דהא ולאי לסחורה קא מכוין: **אלפני מפקדינן.** על לפני עור אנו מצווין שלא ליתן מכשול בדבר האסור לו וכל הני לאסרינן לזבוני להו משום לפני עור לית להו תתן מכשול[י] דבן נח מוזהר על עבודת כוכבים[כ]: **אלפני דלפני.** כגון הכא דהאי ולאי לאו לעבודת כוכבים קבעי ומשום דלא ליזדבן ליהוי לאחריני [ל] ומקטרי לה מפקדינן למיסק: **מופר למכור לו.** לעובד כוכבים תרנגול בן יום דלא מילדי בן לאו לעבודת כוכבים קבעי: **חילימא דאמר תרנגול בן נמי.** וה״ל ישראל לא מזבינית לך אלא בהדי מחריתא: **אפילו בין התרנגולין נמי לא.** דהא גלי דעתיה לעבודת כוכבים קבעי ליה ועיתא ליה ליזבון אלא התרנגולין בשביל הלבן: **הכ״ע דאמר זה וזה.** מתני׳ לר׳ יהודה בפני עצמו לא ולת״ק לגמרי אסור כגון דמעיקרא לדבר לבן ואסור ואדום הלכך בן לרבי יהודה בפני עצמו אסור כיון דמעיקרא לדבר והשתא שקיל בן ואזיל ליה מעיקרא נמי מיכוין לבן והאי לדבר לאסור אלא אילימא לרבי יהודה הוא דאסר משום דחיישינן שמא יעבור לדעת הוא דאי אלא לרבי יהודה בין התרנגולין אין בפני עצמו לא ולת״ק אפילו בין התרנגולין נמי לא אמר רב נחמן בר יצחק הכא במאי עסקינן כגון דאמר זה וזה תניא נמי הכי [מ]אמר ר׳ יהודה אימתי בזמן שאמר תרנגול זה לבן אבל אם אמר זה וזה מותר ואפילו אמר תרנגול זה עובד כוכבים שעשה משתה לבנו או שהיה לו חולה בתוך ביתו מותר [נ](והתניא) [ס]עובד כוכבים שעשה משתה לבנו אינו אסור אלא אותו היום ואותו האיש בלבד אותו היום ואותו האיש מיהא אסור אמר רב יצחק בר רב משרשיא בטווזיג תנן ושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן אסור מאי סתמן ומאי פירושן אילימא סתמא דקאמר חיטי חוורתא פירושן דקאמר לעבודת כוכבים לא

סתמן מותר. לכתחלה: **ופירושן אסור.** לכתחלה: **חיטי חוורתא.** שמראיתן לבן: **לעבודת כוכבים.** לא

בגון דאמר זה וזה. פרש״י שאמר תרנגול בן ושאור למי ור״י מומר דמייתי בזמן שאמר תרנגול זה בן ישראל הרבה תרנגולים לבניס ושאורים וקאמר זה וזה והכי משמע דסתמן דקא אמר אימתי בזמן שאמר תרנגול זה בן משמע דקאמר קאי ורש״י פירש דזה לאו דוקא:

ו) [ל״ל והתניא], ב) [שבת דף כג.], ג) [נדה סב.], ד) [תוספ׳ סב״ק], ה) [לקמן כח.], ו) [תוספתא ספ״ע״ז], ז) [ל״ל והתנן], ח) [ע״ז ח.], ט) [ויקרא יט], י) [סנהדרין נו.], כ) [נפסחים שלפנינו שם איתא בנות שוח וכן גיירו שם בתוס׳ לקמן גי׳ הערוך שם בשבועות בבנות שבע], ל) [שם אית׳ שוח],

ם א (מיי׳ פ״ו מהל׳ שמטה ויובל הל׳ יג):
סא ב טוש״ע י״ד סי׳ קנג סעיף ג:

תורה אור השלם

1. לֹא תָקֹלֵל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: ויקרא יט יד

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אלפני מפקדינן וכו׳ מכשול הוא דבן נח: (ב) ד״ה אלפני וכו׳ דמקטרי לה: (ג) תוס׳ ד״ה תורניתא. ע״ב עיין במ״ש התוס׳ במסכת נדה דף סב ע״ב בד״ה כל שאין לו עיקר:

לעזי רש״י

גלג״ט. בלוטים. קמפרוויש״א [קומפרי״א]. משתה.

מוסף רש״י

כל שיש לו עיקר. שורש שממנו מי (נדה סב.) שנאמרו בתלך, ולפי דעתי תורניתא דגלסיון נמס׳ ע״ז דכר שאין לו שורש הוא ולא כמו שמפרשין אותו פיוג״ש (שבת צ.). אלפני דלפני לא מפקדינן. כלומר לכולי האי לא מייתינן (לקמן כא.).

רבינו חננאל

כוכבים. לבונה פירוש לבונה זכה אסור למכור לעובדי כוכבים מפני שמקטירין אותה לעבודת כוכבים: **תנא** מכולן מוכרין להן חבילה פי׳ לסחורה וכמה היא חבילה פירש ר׳ יהודה בן בתירא אין חבילה פחותה משלשת מנין. ומקשי׳ דילמא אזיל האי תגרא דזבן שלשת מנין ומזבין לאחריני ומקטרי ופרקי׳ כי מפקדינן משום ולפני עור לא תתן מכשול דלא למיזבן להנהו דמקטרי אבל לפני דלפני לא מפקדינן: ותרנגול לבן. אוקימנא בזמן שאומר העובד כוכבים מי מוכר לי תרנגול לבן אבל אם אמר לבנים או שחורים בכלל ואפי׳ [ע] אמר תרנגול לבן זה מוכרין לו. תניא נמי הכי אמר ר׳ יהודה בזמן שאמר לו תרנגול לבן אבל אמר זה וזה מותר ואפי׳ אמר תרנגול לבן זה. ואם יש לו חולה בתוך ביתו מותר. ועובד כוכבים שעשה משתה לבנו אותו היום ואותו האיש אסור ופריק ר׳ נחמן בריה דרב משרשיא בטווזיג. ומקשי׳ ממתני׳ דתנן ושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן אסור

ע) פי׳ רבינו הוא כפירוש ר״י בתוס׳ ד״ה כגון ומיהו זה ג״ר אבל לת״ק לאסור וכ״ש: